

Оцифрування інформації, як пріоритетний напрямок збереження бібліотечних фондів

Уляна Ярка¹, Жанна Мина²

Кафедра соціальних комунікацій та інформаційної діяльності, Національний університет “Львівська політехніка”, УКРАЇНА, м.Львів, вул.С.Бандери, 12,
E-mail: ulyarka@gmail.com¹, Zhanna.Shijaniuk@gmail.com²

This article raises current questions digitization of information from library. Their importance to preserve material for future generations, protection against fires, destruction and war. The possibility of a second life to damaged and destroyed objects over time. The perspective of universal access to rare copies. And it considers important stages of selection, the legality of the transfer of data in digital format and their publication, copyright works. Also, the article presenting the latest advanced services of storage of electronic data.

Ключові слова – оцифрування, цифрова копія, цифровий аналог, збереження, віртуальні бібліотеки, культурна спадщина

Сучасне інформаційне суспільство формується у час швидкісного розвитку науки, техніки та високих технологій. Особливість сучасних бібліотек – використання цифрових технологій. Електронні книги, газети витісняють паперові аналоги. Те саме стосується старовинних бібліотечних фондів, що були зібрані до того, як винайшли комп'ютер. Їх цифровий аналог стає доступним великій аудиторії на необмеженій території, адже обмінюватися електронними фондами є простіше та дешевше.

Поширення електронних автентичних історичних документів сприяє популяризації спадщини минулого, пропагуванню культурної ідентичності.

Оцифрування інформації відкриває абсолютно нові можливості поширення матеріалів. Можуть стати публічними матеріали до яких бібліотека зазвичай не дає доступу. Бібліотеки можуть дати «он лайн» доступ до своїх оцифрованих фондів [4].

Популярними є віртуальні тури по музеях. Аналогічно можна відкрити можливість доступу до оцифрованих старовинних книг, рідкісних зразків.

Оцифрування дає можливість зберегти стародруки, які при потребі можна перевести в паперовий аналог та популяризувати таким чином історичні цінності, які довгий час були за «зачиненими дверима». Таким чином можна відродити і чорно-білі фотографії, вдихнувши в них нове життя, надавши свіжих кольорів.

У зв'язку з переведенням великої кількості інформації в цифрову аналогію, потрібно перш за все провести відбір пріоритетної інформації для оцифрування та дотримуватись процедури законності оціфрування. Серед важливих проблем також постають такі як оцифрування за допомогою правильно підбраного способу; обробка цифрової інформації; запис цифрової інформації на носій; збереження, захист та спільне використання оцифрованої інформації.

Оскільки процес оцифрування є досить затратний, то перед оцифруванням проводять відбір серед найбільш затребуваних та актуальних частин фондів. Приоритетними виступають зразки на кислотному папері, що мають незадовільний фізичний стан, є унікальними і не підлягають реставрації [3].

Перед оцифруванням, а також оприлюдненням в мережі Інтернет, потрібно дотримуватись правил чинного законодавства. Зокрема, згідно Закону України "Про авторське право і суміжні права", захисту підлягають твори, зазначені у ч. 1 ст.8, як оприлюднені, так і не оприлюднені, як завершені, так і не завершені, незалежно від їх призначення, жанру, обсягу, мети (освіта, інформація, реклама, пропаганда, розваги тощо).

Метод оцифрування складається з двох альтернативних шляхів — це сканування та створення фотокопії матеріалів. Основна проблема сканування – це вплив ультрафіолетового випромінювання. Для запобігання шкідливому впливу випромінювання використовують електролюмінесцентні або флуоресцентні лампи з фільтром, а також використовують світлодіоди, або волоконно-оптичні системи освітлення [2]. Для сканування потрібно застосовувати апарати, які мають мінімальне механічне навантаження, щоб уникнути пошкодження експонатів.

Для зберігання бібліотечних фондів дані потрібно візуалізувати та поширити, тобто створити цифрові бібліотеки. Цифрові бібліотеки можуть бути своєрідним захистом колекцій (бібліотечних, архівних) на випадок пожежі або інших загроз.

Цікаве застосування мають новітні інтернет сервіси (хмарні сервіси), які можна також застосовувати, як системи зберігання та захисту даних [1].

Хмарні сервіси є інформаційною технологією (ІТ), що надається за вимогою як інтернет-сервісу або виділеній мережі, який оплачується залежно від використання. Хмарні сервіси представлені у широкому діапазоні - від повноцінних додатків і платформ для розробки до серверів, систем зберігання.

За умови дотримання нескладних контрольно-профілактичних заходів цифрова копія має необмежений термін зберігання, дає можливість збереження автентичної історичної спадщини для майбутніх поколінь.

При оцифруванні важливим є дотримання міжнародних стандартів і форматів з метою майбутньої інтеграції цих ресурсів у світовий інформаційний простір і забезпечення їх збереження та доступності.

Література

1. Овчаренко С. *Хмарні технології у бібліотеках Електронний ресурс: Режим доступу: <http://www.slideshare.net/docshyr/ss-40261627>*; 2. У.Б.Ярка/ *Інформатика та комп'ютерна техніка. Частина 1./Ярка У.Б., Білуцак Т.М.-Львів: Видавництво ЛП, 2015.-Ч.1-200с.*; 3. Шульженко С./ *Перенесення на альтернативні носії інформації як засіб збереження бібліотечних фондів // Шульженко С. Вісник Книжкової палати. – 2007. – № 10. – С. 28–29.* 4. Ярмолович В.М. *Оцифрування фондів бібліотеки як один із методів їх збереження / В.М. Ярмолович // Наукова бібліотека Національного університету "Острозька академія".*